

Zjevení Janovo – 4.

Máme před sebou patrně neznámější pasáže Janova Zjevení, v nichž se autor obrací k jednotlivým sborům v Malé Asii. Ve své podstatě jde o „osobní (intimní) vzkazy“ určené specifickým skupinám věřících. Tyto jednotlivé „osobní vzkazy“ jsou součástí jednoho „velkého dopisu“ (rozuměj knihu Zjevení), určeného všem věřícím, takže i když jsou zaměřené adresně a do zcela konkrétní situace, i my, ostatní, si z nich můžeme vzít poučení a inspiraci. Když si těchto několik „osobních vzkazů“ přečteme bezprostředně za sebou, tak nás při prvním pohledu zaujme hned několik věcí – jde o sbory v různé odlišné kulturní, společenské, náboženské i vyznavačské pozici. Jejich vnitřní situace není zrovna jednoduchá a už vůbec ne jednotná. A nakonec i to, že Bůh hovoří ke každému jazykem, kterému oslovený dobře rozumí.

Boží sláva zjevená uprostřed zápasů

Skokem se, pro naše lepší porozumění, ještě vraťme k předchozím u textu:

12 Obrátil jsem se, abych viděl hlas, který se mnou mluvil. A když jsem se obrátil, spatřil jsem sedm zlatých svícňů

13 a uprostřed těch svícňů někoho jako Syna člověka... (...)

19 Napiš tedy ty věci, které jsi uviděl, a ty, které jsou, a ty, které se mají stát po nich.

20 Tajemství těch sedmi hvězd, které jsi spatřil na mé pravici, i těch sedmi zlatých svícňů: Sedm hvězd jsou andělé sedmi sborů, sedm svícňů je sedm sborů.“ (Zj 1:12-13a, 19-20)

Syn člověka je mesiánský titul známý především z proroka Daniele. **Titul**, který na sebe **vztáhl sám Ježíš** jistě proto, že tento titul nebyl politicky zatížen. Pro nás navíc vystihuje a dává porozumět podstatě Ježíšova poslání – v NĚM a skrze NĚHO se **propojuje Božské s lidským**; dochází tu k průniku dvou světů: Božího a lidského, dokonalého a padlého. A to proto, aby **skrze Ježíše – jeho narození, život, službu, oběť, smrt a zmrtvýchvstání – byl padlý svět pozvednut zpět do nové slávy.**

To, co je v tuto chvíli pro nás nejpodstatnější: **hlas**, který Jan slyší, vychází z **prostředka** sedmi zlatých **svícňů**. Tajemství těch svícňů je později vysvětleno: jsou to sbory, o kterých ještě bude řeč. Přesto, že každý sbor obdrží jakýsi testament (nebo jak jsme to nazvali „osobní sdělení“), tvoří v tomto vstupním obraze jednu skupinu obklopující Syna člověka. Sbory už nejsou jednotlivě roztroušeny, před Bohem nejsou tak úplně samy za sebe, nýbrž **zde představují sjednocenou církev**, společenství všech jinak porůznu rozptýlených věřících na jednotlivých místech. A ačkoli se postavení a situace konkrétních sborů liší (a upřímně řečeno, čteme, že někdy je to docela bída), v Boží přítomnosti se přes všechny zápasy, prohry a selhání jeví jako něco velice vzácného. Svícny jsou spatřeny jako **zlaté**. **Boží pohled na církev je zcela odlišný od pohledu lidského.**

Ať už je Boží lid, zastoupený jedinci, jednotlivými společenstvími, či jako celek **v jakémkoli stavu a jakkoli porušený či zápasící, Bůh se ho nezříká**. Je stále a doslova uprostřed svého lidu. Mluví zprostřed něj – tvoří jeho **centrum**.

Tento hlas přichází zprostředka **poznání a reality** takových, **jaké skutečně jsou**. Je to hlas napomínající i potěšující, připomínající vítězství i prohry, ale zároveň ukazující ke konečnému vítězství a odměnám.

A co si počít s anděly, kteří patří k oněm svícňům-sborům? Andělé jsou poslové – mohou to být tedy ti, kdo sborům slouží v jejich čele (konkrétní biskupové jednotlivých sborů), ale mohou to být i andělé-duchovní bytosti (ve smyslu starozákonních andělů, kteří byli přiděleni jednotlivým národům či skupinám). Osobně se domnívám, že platí oboje – to, co se děje zde, na zemi, se odráží i v duchovním světě.

Rozum a vášně

- 1 „Andělu sboru v Efesu napiš: ‚Toto praví ten, který pevně drží těch sedm hvězd ve své pravici, který se prochází uprostřed těch sedmi zlatých svícňů:‘
- 2 Znáš tvé skutky, tvou námahu i tvou vytrvalost; vím, že nemůžeš snést zlé lidi a vyzkoušel jsi ty, kteří se nazývají apoštoly, ale nejsou, a shledal jsi, že jsou lháři.
- 3 Máš vytrvalost a snášel jsi těžkosti pro mé jméno, a nezemdlel jsi.
- 4 Ale to mám proti tobě, že jsi opustil svou první lásku.
- 5 Rozpomeň se, odkud jsi spadl, učiň pokání a začni jednat jako dřív! Ne-li, přijdu k tobě brzy a pohnu tvým svícňem z jeho místa; jestliže neučiniš pokání.
- 6 To však máš k dobru, že nenávidíš skutky Nikolaitů, které i já nenávidím.
- 7 Kdo má uši, slyš, co Duch praví sborům: Tomu, kdo vítězí, dám jíst ze stromu života, který je v Božím ráji. ‘ (Zjevení 2:1-7)

Mám před sebou Efezský sbor, který spoluzakládal apoštol Pavel. Sbor, který žije uprostřed správního centra provincie. Město má přístav, s vnitrozemím ho spojují významné cesty, jde o centrum s rozvinutou ekonomikou, kulturou i náboženstvím. Je to pro novou víru velmi nepřátelské území (nahlédněme na popis začátků křesťanské víry a také působení apoštola Pavla v tomto městě – Skutky 18, 19).

V prvním verši se znovu vrací motiv hvězd a svícňů. Je zmíněno, že hvězdy ...pevně drží ve své pravici..., což značí, že **není nic, co by je z té dlaně vytrhlo**. Připomíná nám to slovo k Siónu skrze proroka Izajáše: ...*vyrýl jsem si tě do dlaní*... (Iz 49:16), nebo Ježíšovo slovo, že nás nic nemůže vytrhnout z Jeho či Otcovy ruky (Jan 10:28-29). Pro nás to může být jistota, že není nic, co by se Bohu z rukou vysmeklo, či co by nás od něho mohlo oddělit.

Malé zastavení pro nás: *Věříme tomu, když procházíme těžkým životním obdobím, či když dokonce neustále prohráváme? Jsme ochotni se spolehnout na slova Ježíše, že jsme stále pevně „uloženi“ (sevřeni) v jeho dlani?*

Ten, který má své věrné ve svých rukou, se prochází uprostřed svícňů – nám znovu podtrhává, že **je přítomen ve své církvi**, bez ohledu na to, v jakém stavu ta církev je. To co je důležité si uvědomit, a co je zmíněno dále: **Pán nehodlá nečinně přihlížet** na všechna ta selhání a pády, ale nabízí východisko a přináší i varování těm, kdo nejsou ochotni se napravit.

V dalším verši přichází popis reality: jsou za tebou vidět skutky, námaha a vytrvalost. Co to značí pro Efezský sbor? To, že **poselství nového života vzali křesťané z tohoto sboru zcela vážně**: slova proměnili ve skutky, nestyděli se namáhat pro víru a byli v tom vytrvalí.

A pochvala pokračuje: to, že nemohou „snést zlé lidi“ a že dokázali odhalit a ze lži usvědčit falešné apoštoly znamená, že mají **zdravě nastavené hodnoty**, určitou **vnímavost** a jisté **duchovní rozeznání** – a nebojí se ho použít.

Aby toho nebylo málo, pochvala pokračuje! Znovu je zmíněna vytrvalost, která nezemdlévá – to je zřejmě největší deviza Efezského sboru, něco, čím je mezi ostatními sbory oblasti **výjimečný**. Je to jeho jakási „výkladní skříň“. Podle všeho čelili členové Efezského sboru četným útokům, urážkám, snad i protivenství ze strany nepřátel víry v Krista. A přesto všechno **dokázali obstát!** Dokázali obstát, protože se drželi pravdy a měli dobře nastavené hodnoty. Jejich rozum byl zcela pořádku. Ale co cít?

Hned po chvále totiž následuje hodně studená sprcha – **ztratil jsi lásku!** Spadl jsi! Zní to skoro, jako by anděl sboru v Efesu přišel o křídla a „zapomněl létat“. Je to opravdu tvrdé slovo – to proto, že je tolik pravdivé.

Bolí stejně, jako když manželka řekne manželovi po dvaceti letech: „*Už mě nemiluješ. Vychladl jsi. Náš vztah ztratil vášně. Je to takové soužití kvůli dětem, z povinnosti, ze slušnosti...*“

Nový život začíná vášní – ať už jde o život biologicky, či duchovní. Rozpomeňme se, jakou láskou jsme zahořeli, když jsme se poprvé setkali s Ježíšem a porozuměli jsme tomu, co pro nás udělal. Možná, že ve své vášni, ve svém radostném vyznávání Efezští přibrzdili proto, že nechtěli mít nic společného s Nikolaity, jejichž skutky nenávidí. Za tento postoj je Pán chválen (protože i on nenávidí skutky Nikolaitů)!

Nikolaité byli skupinou křesťanských „hedonistů“ – tedy požitkářů. Obrátili slova apoštola Pavla o tom, že „všechno mohou v Kristu“ na to, že vlastně „mohou dělat cokoli a žádný hřích se nám nepočítá“. Nikolaité nějak **zapomněli na druhou část**: „ne všechno prospívá“. Efezští se od této nestoudnosti, která zahrnovala opulentní hostiny a patrně i sexuální orgie (oboje tolik obvyklé v pohanských kultech okolního světa), chtěli oddělit. Jenže **s nezvládnutou a neovladatelnou vášní odhodili i vášně pravou – lásku**. (My bychom dnes nejspíš řekli, že „s vaničkou vylili i dítě“.) Přestože všechno dělají dobře a správně, ztratili „vůni a chuť“. Začali se chovat chladně, potlačili veškeré své emoce, stali se „studnými čumáky“.

A tak jsou napomenuti k tomu, aby se znovu vrátili k té pozitivní vášni. **Odpovědí na zvrácenou vášně není úplné potlačení citů, nýbrž skutečné city a skutečná čistá vášně**. A tak jsou Efezští pozváni k pokání – tedy ke změně smýšlení: **začněte žít plnohodnotný život**, takový, jaký jste ho zažili na počátku své cesty víry.

Co říci ke svícnu? Víte, co se stane, když pohneme svícem z jednoho místa na jiné? Jistě nedojde k jeho úplnému zhasnutí. Světlo určitě zakolísá ve své intenzitě, když bude svícen přenášen, nicméně nově **vzplane na místě jiném**. A o to zde jde. Obrazně je zde řečeno: **pokud se nenavrátiš k mé lásce, tedy k tomu, co tě nese, odejmu ti světlo poznání**. Přestaneš být majákem pro ty, kdo stojí ve tmě!

Několik otázek pro nás: *Jak jsme na tom my se svou „vášní ke Kristu“? Nedá se totéž, co bylo vytýkáno Efezským, vztáhnout na nás samé jako na jednotlivce? Jak reagujeme na „úlety“, které kolem sebe vidíme? Správným proječováním věcí, anebo jejich potlačením?*

Pro Efezské tedy největší nebezpečí nehrozí zvnějšku, nýbrž **zevnitř**. Jednak od určité skupiny lidí ve sboru, jednak v jejich srdcích samotných. A to je vážné zjištění, kterému odpovídá i naléhavost varování – pokud se nenavrátiš (nevzlétněš) tam, odkud jsi spadl, bude ti odňato světlo, vyhasneš.

Úsilí Efezských je směřováno ke konečné odměně. A je, podle všeho, v přímém kontrastu k hedonismu Nikolaitů. Křesťanští „požitkáři“ se svými nerozumnými skutky, které Boha urážejí, snaží dosáhnout rajských požitků. Pán však skutečné rajske požitky zaslubuje těm, kdo budou plát čistou vášní – to je **vášně z lásky, nikoli z chťice**.

– Petr Plaňanský

Poznámka na závěr: pro porozumění slovům k jednotlivým sborům je dobré seznámit se s historickým pozadím a postavením jednotlivých měst, v nichž sbory působily. Zde odkazují k velice kvalitní knize Jiřího Ottera: *Dopisy andělům – Odměny vítězům* (Kalich, Praha 1993), či k *Novému Biblickému slovníku* (Návrat domů, Praha 2010).